

Oikea perspektiivi vie kohti profetian oikeaa tulkintaa

MARKO JAUHIAINEN

Raamattua lukiessa voi törmätä siihen, että jotkut näennäisesti selkeätkin Raamatun profetiat ovat toteutuneet tavalla, jota olisi ollut mahdoton tietää etukäteen tai joka ei täysin vastaakaan alkuperäistä ennustusta. Ovatko profeetat erehtyneet vai mistä oikein on kysymys?

Profetian ajatellaan usein olevan ensi sijassa ennustamista, jonka tarkoitus on antaa tarkkaa tietoa tulevaisuudesta. Raamatun profeettojen perspektiivi on kuitenkin toinen. Jumala ei ole ensi sijassa kiinnostunut tyydyttämään meidän uteliaisuuttamme, vaan haluaa profeetan välittämän sanoman avulla vaikuttaa meidän käytökseemme ja asenteisiimme.

Suurimman osan Raamatun profeetallisista teksteistä voidaankin ajatella olevan joko keppiä tai porkkanaa Jumalan kansalle: jos se ei tee parannusta, sitä kohtaa tuomio ja liiton kiroukset, ja jos se tekee parannuksen, se kokee pelastuksen ja liiton siunaukset. Mukana voi toki olla ennustuksia, joiden kansa saa nähdä toteutuvan, mutta niiden tehtävänä on yleensä vahvistaa profeetan muuta sanomaa.

Hyvä esimerkki tästä ovat Ilmestyskirjan toisessa ja kolmannessa luvussa mainitut lupaukset. Tulisiko ”voittajien” eri seurakunnissa odottaa niiden perusteella erilaisia palkintoja taivaassa? Johanneksen painopisteenä ei ole tarjota yksityiskohdista tietoa taivaan olosuhteista, vaan yhdessä lukuihin sisältyvien varoitusten kanssa motivoida lukijoita tekemään parannus ja pysymään Jeesukselle uskollisena loppuun asti.

Osana profeetallisen kielitajun kehitymisprosessia on siis sen oivaltaminen, että profeetta ei ole kiinnostunut niinkään *informaatiosta*, tiedon tarjoamisesta, kuin *transformaatiosta*, meidän muuttumisestamme taivaallisen Isämme kaltaisuuteen.

Muuttunut tilanne nykylukijan haasteena

Tänä päivänä profeetallisten tekstien lukijalla on vielä yksi ongelma voitettavanaan: miten sovittaa Vanhan testamentin profetiat yhteen sen kanssa,

mitä myöhemmin syntynyt Uusi testamentti opettaa? Jeesuksen ylösnousemuksen ja ensimmäisen helluntain jälkeen olosuhteet ovat monilta osin teologisesti täysin erilaiset kuin Vanha testamentti olettaa. Tätä muuttunutta perspektiiviä ei profetioiden tulkinnassa voi jättää huomioimatta.

Tärkein muutos koskettaa Jumalan ja uskovi-
en välistä liittosuhdetta. Israel rikkoi liiton ja lopulta Jumala teki Jeesuksen kautta uuden liiton kansansa kanssa. Uudessa liitossa on paljon samaa kuin vanhassakin, mutta toisaalta myös radikaaleja eroja. Tällainen on esimerkiksi se, että Uuden testamentin mukaan Jumalan kansa muodostaa nyt Jumalan temppelin ja Kristuksen lopullisen uhrin myötä koko uhrijärjestelmä on käynyt tarpeettomaksi.¹ Kuinka siis tulkita Hesekielin kirjasta löytyvää profeetallista tekstiä uudesta temppelistä, jossa uhrataan jälleen eläimiä?² Voidaanko vanhaan liittoon perustuvat profetiat tulkita sellaiseen kirjaimellisesti aivan kuin uutta liittoa ei olisi sikaan?

Toiseksi, uuden liiton myötä myös Jumalan kansa on laajentunut. Ratkaisevaa ei enää ole lihan vaan sydämen ympärileikkaus, ja uskon kautta myös pakanoista on tullut Abrahamin jälkeläisiä.³ Ne, jotka eivät ennen ”olleet kansa”, ovat nyt Jumalan kansaa.⁴ Kuinka siis tässä muuttuneessa tilanteessa tulee tulkita niitä tekstejä, jotka olettavat pyhien joukon koostuvan melkein yksinomaan etnisistä Jaakobin jälkeläisistä? Ovatko esimerkiksi Jumalan kansan viimeisen ahdistuksen aikana pedon vainon kohteena vain juutalaiset pyhät Jerusalemissa, vai kaikki pyhät ympäri maailmaa?⁵

Ilmestyskirja avuksi

Niin yllättävältä kuin se tuntuukin, Ilmestyskirja auttaa omaksumaan oikean perspektiivin Vanhan testamentin profetioihin. Kirjassa on satoja viittauksia Vanhaan testamenttiin ja monet ovatkin huomanneet, kuinka Johannes niiden avulla esittää tärkeimmistä toteutumista odottavista profetioista oman, yleensä hieman muutetun versionsa. Usein toistuvana piirteenä Ilmestyskirjan profetioissa on toisaalta Jeesuksen astuminen siihen rooliin, joka Vanhassa testamentissa on Jahvella, ja toisaalta Israelia tai Juudaa koskevien ennustusten laajentuminen koko maailmaa koskeviksi.

Yksinkertainen esimerkki tästä on Ilmestyskirjan ensimmäisessä luvussa esitetty profetia Jeesuksen paluusta: ”Katso, hän tulee pilvissä, ja kaikki silmät saavat nähdä hänet, niidenkin, jotka hänet lävistivät, ja kaikki maan sukukunnat vaikeeroitsevat hänen tullessansa.”⁶ Kohta viittaa muun muassa Sakarjan kirjan alkuperäiseen profetiaan, jossa lävistettynä on Jahve ja vaikeroijina Juudean juutalaiset sukukunnat.⁷

Toinen, usein siteerattu esimerkki Uuden testamentin muuttuneesta perspektiivistä on Ilmestyskirjan lopusta löytyvä kuvaus uudesta Jerusalemisesta.⁸ Tekstikatkelmasta löytyy niin runsaasti viitteitä Hesekielin kirjan lukuihin 40 – 48, että yleensä ajatellaan Johanneksen mukailevan Hesekielin näkyä. Siksi on merkittävää, että siinä missä Hesekielille temppelin kuvaus oli keskeisintä, Johannes toteaaakin: ”mutta temppeliä minä en siinä nähnyt; sillä Herra Jumala, Kaikkivaltias, on sen temppeli, ja Karitsa.”⁹

Juutalaisten pyhiin kirjoituksiin perehtyneille alkuperäisille lukijoille toteamus on saattanut olla hätkähdyttävä, mutta Uuden testamentin lukijoina meidän perspektiivimme on erilainen. Koska teologisesti ajateltuna temppeli on Jumalan läsnäolon paikka, niin Pyhän Hengen tulemisen jälkeen se ei enää ole sidottu yhteen rakennukseen tietyssä kaupungissa, vaan se on kaikkialla siellä, missä hänen kansansakin on.

Vanhan testamentin profetioiden lukeminen on aina hyvä aloittaa kysymällä, miten alkuperäiset lukijat olisivat sanoman ymmärtäneet. Samalla tulee kuitenkin muistaa, että Jumala on ”näinä viimeisinä päivinä puhunut meille Pojan kautta”¹⁰ tavalla, joka muuttaa perspektiiviämme. Yhtäältä lukijalla pitää olla profetiaan sama perspektiivi kuin profeetalla – tavoitteena on vastaanottajan muuttuminen. Toisaalta varsinkin Vanhan testamentin profetioiden kohdalla näkökulman tulee olla siinä

mielessä eri, että tulkinnassa pitää huomioida Uuden testamentin tuomat teologiset muutokset.

Kestävä profeetallisten tekstien tulkinta ottaa huomioon Raamatun koko ilmoituksen.

Viitteet:

- 1) 1. Kor. 3:16; Hepr. 10:1-18.
- 2) Hes. 40-48.
- 3) Room. 2:28-29; 4:1-12.
- 4) 1. Piet. 2:4-10.
- 5) Dan. 7, 9; Ilm. 13.
- 6) Ilm. 1:7.
- 7) Sak. 12:10-14.
- 8) Ilm. 21:9-22:5.
- 9) Ilm. 21:22.
- 10) Hepr. 1:1-2.